

Leders tale i årsmøtet til Sør-Trøndelag Bondelag 2016

I fjor vedtok årsmøtet i Norges Bondelag å heve den norskproduserte fôrandelen til husdyra våre fra 75% til 85% etter forslag fra Sør-Trøndelag Bondelag. Nå er det tid for å finne tiltakene som bringer oss dit. Det kommer ikke av seg selv. Vi, vi som er bønder må ville nå dette målet, vi må ville tiltakene som bringer oss dit.

Dette skal kombineres med å øke matproduksjonen generelt på lang sikt, og å øke produksjonen spesielt på storfekjøtt på kort sikt. Nå har vi satt oss et mål på tvers av produksjoner. Da må vi greie å ta valg mellom virkemidler som bringer oss dit, selv om det vil være produksjoner som på kort sikt ikke ser seg tjent med slike virkemidler. Det kan dreie seg om økonomi og om fordeling mellom produksjoner og regioner. Noen vil alltid se seg tjent med å fortsette i samme retning som før. Likevel må vi som næring greie å ta de rette valgene.

Vi trenger å øke kornproduksjonen, vi må produsere mer proteinfôr i Norge. Denne produksjonen må foregå på den beste jorda vi dyrker. Akkurat nå går dette gale veien, kornjord går over til grasdyrking. Kornpris er et av virkemidlene vi må ta i bruk. Sør-Trøndelag Bondelag foreslår en flerårig plan for å heve kornprisen uten fullt ut å kompensere kraftforprisen. Ikke voldsomme steg, men en gradvis endring.

Samtidig må vi gjøre det mer lønnsomt å høste gras på beite, øke avlingsmengdene av gras og ikke minst kvaliteten på grasfôret. Skal vi lykkes med dette må vi også få til minst to ting til. Vi må greie å holde den litt tungdrevne jorda i produksjon og vi må greie å bygge nok fjøs til melk og storfekjøtt. Dette blir ikke lett, men vi som næring må prioritere det og trykke på politisk for å finne en vei som leder oss mot målet.

For de kraftfôrkrevende produksjonene må vi finne løsninger som ikke ødelegger økonomien i disse produksjonene. Kylling er hardt pressa for tida og trenger ikke kostnadsøkninger nå. Svineproduksjonen går rimelig bra akkurat nå, men er sårbar for store kostnadsøkninger. Dette må vi kunne håndtere skal vi lykkes.

Ei stor utfordring som vi ikke har mye innflytelse på er situasjonen på verdensmarkedet. EU har lagt en eksportstrategi til grunn for sin landbrukspolitik. Denne strategien har hatt brei støtte hos landbruket i de fleste landene. Alle har trodd at eksportmulighetene er store og at EU-landbruket lett skulle kunne konkurrere på verdensmarkedet. Men så ble det boikott av Russland på grunn av annekteringa av Krim. Russland svarte med å stenge det meste av landbruket i EU ute fra sitt marked. Kina og resten av Asia som alle trodde hadde et eksplosivt marked for matvarer har vist seg ikke å være så modent som alle trodde. Og samtidig satser de tungt for å produsere mer mat til eiga befolkning. EU fjerna melkekvotene så det skulle bli rom for de gode og effektive melkebøndene. Fasiten ble overproduksjon av melk, svinekjøtt og lam. Alle produserer for fulle mugger og de fleste taper penger. Noen bønder murrer og ber om endra politikk, mens de fleste ber om kortsiktig økonomisk hjelp. Resultatet kan bli ei kolossal endring i det europeiske landbruket, med stort og effektivt industrilandbruk og nedlegging av de som ikke kan konkurrere på verdensmarkedet. Da kan vi få en varig senka matpris i våre naboland, en pris som ligger betydelig under dagens.

Allerede nå utfordrer dette tollvernet vårt betydelig. Det kan bli langt verre. Det norske melkemarkedet øker bra, men all økning i markedet blir tatt av import.

Næringsmiddelindustrien vår kan aldri konkurrere på råvarepris på norske råvarer og heller

ikke på lønninger til ansatte og andre kostnader. Vi er og blir et høgkostnadsland. På struktur og effektivitet på volum vil vi alltid bli utkonkurrert, selv om vi kan være best på kvalitet.

For å ta vare på norsk matproduksjon og norsk næringsmiddelindustri er vi avhengig av et godt samarbeid med samfunnet. Norske politikere må være villige til å ha et funksjonerende tollvern. Tollvernet skal beskytte norsk matproduksjon, det er hele hensikten. Vi må betale mye av maten over felleskassen.

Landbruket skal og må levere verdens beste dyrevelferd, vi skal være best på helse, vi skal utvikle mange nye og spennende produkt, vi skal ta vårt klimaansvar og vi skal være best på miljø. Ikke noe lite krav, men vi må levere dette tilbake til samfunnet for å få et samarbeid som trykker norsk matproduksjon. Det er vårt ansvar som fellesskap, men også et ansvar for hver og en av oss.

Landbruket i Norge er allsidig og mangefasettert. I mange år har vår store styrke vært at vi er godt organisert og at våre organisasjoner samarbeider tett og jobber mot felles mål. Nødvendigheten av sterke organisasjoner og felles mål og samordna jobbing mot samfunn og myndigheter er ikke mindre viktig i tida som kommer. Jeg ser at det både på lokalt plan og på nasjonalt nivå ikke fungerer godt nok. Samarbeidet i landbruksfamilien er ikke godt nok, og politikerne mottar ulike budskap fra aktører i næringa på flere nivå.

I Midt-Norge prøver vi nå å få til møter i Midt-Norsk samarbeidsråd for å få til bedre samarbeid organisasjonene i mellom.

Jeg vil oppfordre organisasjonene på alle nivå til å snakke sammen, invitere hverandre med på felles møter med politikere og arbeide for å felles prioriteringer og felles budskap. Vi i Bondelaget skal være en pådriver for et slikt samarbeid lokalt, regionalt og nasjonalt. Politisk er det viktig at vi tar en lederrolle. Det er avgjørende for utviklinga av et samla landbruk.

Lykke til med et viktig arbeid og godt arbeidsår til dere alle.